

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is an author's version which may differ from the publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/95104>

Please be advised that this information was generated on 2018-07-08 and may be subject to change.

Dienst Studentenkerk Nijmegen, 11 januari 1998

Woord.

In haar mooi droef >Liedje= zingt de dichteres Judith Herzberg:

Lieg alsjeblieft niet tegen me
niet over iets groots en niet over iets
anders. Liever hoor ik het
vernietigendste dan dat je liegt
want dat is nog vernietigender.

Misschien is het dat wel, wat ook de dichter van psalm 6 zingt:

Wie, in het dodenrijk, maakt melding van Jou?

Wie, in het dodenrijk zingt voor Jou?

Waarom zou je zingen voor je Heer, voor je geliefde, wanneer deze begraven lijkt als een bron, volgewaaid, als een weerloos mens in de woestijn, overweldigd door een zandstorm, een mens wiens spoor wijst in den vreemde, in de dood verdwenen. Lieg niet over de liefde.

Het is als een vreemd huis, de tekst van psalm 6. Je komt welgemoed binnen, zondag, een vrije dag, pas de feestdagen achter de rug. Wanneer je dan in dat huis binnentreedt, voel je een vreemde stemming, merk je een ander licht, bespeur je een bizarre atmosfeer. Iemand staat druk en wezenloos gebarend te roepen: straf me niet, ook al ben je vol woede; sla me niet, ook al ben je verstoord. Het is alsof je binnenvalt, naïf en ongenood, niet op de hoogte van iets vreselijks dat zojuist passeerde. Wie staat daar met opgeheven hand, klaar om een klap uit te delen? Dat jouw Heer wordt aangeroepen om niet te straffen en niet te slaan, terwijl Hem wel toegerekend wordt terécht woedend en verstoord te zijn? Het is iets waarop je ook helemaal niet meer rékent. Want zeg nou zelf, jullie zijn toch ook reeds lang dat huis ontvlucht en ontkomen waar mensen hun ziel slechts vinden in een bizar ritueel dat tegelijk vernederend en masochistisch is. Voor de zekerheid heb ik toch nog even rondgekeken. Maar jullie gezichten en gestalten stelden me gerust. Zoiets kan het niet zijn. Maar vreemd blijft het, dat begin. En jullie betrouwbare glimlach maakt mijn vragen niet minder klemmend.

In haar >Liedje= zingt Judith Herzberg verder:

Lieg niet over liefde
iets dat je voelt of iets dat je
zou willen voelen. Liever wordt ik
bedroefd dan dat je liegt
want dat is nog bedroevender.

Lieg niet tegen me over gevaar
want ik voel toch je angst
en wat ik gewaar wordt is waar
of ik ken je niet en dat
is nog gevaarlijker.

In deze tijd van de verschijning des Heren, de epifania, sturen we elkaar kaarten toe, en goede wensen. Toen ik het huis van de psalm betrad, had ik een kaart bij me die een vrouwelijke collega aan mij had gezonden. Daarop staat de (engelse) tekst: *Do not go gentle into that good night, Rage, rage, against the dying of the light* [dat je in het Nederlands aldus zou kunnen vertalen: wees in de stille, heil=ge nacht niet gekalmeerd en afgericht; maar tier en raas tegen het sterven van het licht]. Ik begon te begrijpen dat de dichter van psalm 6 vermoeid en woedend huilt om zijn Heer, zijn geliefde. Tiert en raast tegen het sterven van het licht. Niemand in het dodenrijk zingt voor Hem! Treffender kun je toch bijna niet zeggen hoe dor en troosteloos je wereld is geworden! Je Heer vol duistere gevoelens en verstoord, jijzelf met het gevoel een wrak te zijn, je hele lijf ontzet. Je Heer, je geliefde, gevangen geraakt in een web van duisternis; jijzelf verloren gelopen in een wereld vol belagers. En zeg niet dat het niet waar is, dat het alleen maar verbeelding is, dat het alleen maar aan mijn kant zo lijkt te zijn, dat - oh >modernisme=- dat het >tussen mijn oren= zit! Die leugen is het gevaarlijkste! Als mijn geliefde sterft, sterft de liefde.

Hoe wordt een mens dan opnieuw geboren als de liefde sterft? Als een phenix uit zijn as? Als een plant uit pollen die door geen winterkou lijken te kunnen worden vernietigd? Uit de eeuwige cycli van het leven? Het lijkt erop dat de dichter van psalm 6 deze antwoorden niet beproefde. Zijn nacht was niet stil en heilig, zijn gang niet bedaard en kalm. Nee, nacht op nacht zijn kussens nat geweend; ogen dof van wanhoop, verstard starend. Radeloos, redeloos, reddeloos. De waarheid van de dichter is een harde waarheid, hard en lief tegelijk, zoals Judith Herzberg verder zingt:

Lieg niet tegen me over ziekte
liever kijk ik die diepte in
dan dat ik mij verlies in één
van jouw lieve verzinsels
want daarmee verlies ik me dieper.

Lieg niet tegen me over sterven
want zolang we er nog zijn
vind ik dat toegangsloze
niet mededelen wat je denkt
erger en zoveel doder.

Liggend in zijn kussens natgeweend, heeft de dichter van psalm 6 gemerkt dat er een dood bestaat die dodelijker is dan alle andere doden. Niet zijn ziekte, noch zijn dreigende sterven zijn het meest rampzalig, noch de verlorenheid van zijn wanhoop ware het ergste. Nee, geen dood is dodelijker dan het toegangsloze zwijgen.

Hier neemt het lied van psalm 6 een late en onverwachte wending. Het blijkt het lied van een levende te zijn.
>Ik hoor je=, heeft de dichter zijn Heer en geliefde horen spreken. >Ik hoor je=.

Soms is de waarheid heel een - voudig. Soms is de waarheid zozeer ontdaan van allerlei bijkomende bekommernissen, ontdaan van allerlei onder ons levende inzichten, soms is de waarheid zo bloot en grondeloos, soms

gaat het zó dat je al mee-wiegt in zo=n woord vooraleer je woorden, vooraleer je respons gevonden hebt.

Soms wordt je sméken een gebed;

Soms, in een oogwenk, zegt de dichter van psalm 6, onverwachts.

Misschien is zijn Heer, zijn geliefde reeds aan hem voorbij gegaan, onnaspeurbaar als de wind, als dat pas goed en wel tot de dichter doordringt, als hij zich dat realiseert, als hij tot een reactie komt en tegen zijn belagers roept: >weg jullie=; roept: >weg, jullie allemaal=.

Hoe een mens opnieuw geboren wordt als de liefde sterft, is een geheim, even bodemloos als de diepte waaruit deze plots herwonnen veerkracht komt. Niet uit de as herrezen, niet uit de winterkou, niet uit de eeuwige cyclus van het leven. Uit de dood, waagt de dichter van psalm 6. Uit de dood opnieuw geboren, toen zijn Heer, zijn geliefde, zei: >ik hoor je=. Het zij zo.

(Toine van den Hoogen)

